

Christina Reeder Ryborg Jørgensen
EUC Sjælland, Køge htx og eux

Henning Nyegaard Holm
Vejde Tekniske Gymnasium

KAN RONNI GÅ PÅ GYMNASIET? KAN OSCAR ALEXANDER BLIVE TØMRER? KAN STELLA OVERHOVEDET FÅ EN UDDANNELSE?

Det har altid været lidt mærkeligt at Brian Laudrup hed Brian. Brian? Kan man virkelig blive verdensberømt og få stor succes når man hedder Brian? Okay, han er også bare fodboldspiller og kom oprindeligt fra Brøndby, men hvad så med Brian Mikkelsen? Minister osv. Kan man virkelig nå så langt med navnet Brian?

Øh, JA! Klart at man kan det, tænker vi alle som en ren refleks. Vi har jo lært at alle er lige for loven, vi har samme ret til uddannelse, lige muligheder, vi ER lige, ingen er bedre end andre, ingen skal tro de er bedre end andre. Tanken om den sociale arv føles ligesom diskussionen om ligestilling lidt gammeldags og forældet. Eller?

For fordømmene er ofte tydelige allerede tidligt i livet. Du er dit navn. Du tilhører i alt fald dén klasse som dit navn knytter sig til. Eller dén klasse som JEG opfatter at DIT navn er implicit budbringer af.

På det seneste årsmøde i DanskLærerforeningen med temaet "Engager dig!" blev nogle spørgsmål for os både fagligt og personligt pludselig påtrængende: Hvilke klassemodsætninger er på spil i uddannelsessystemet? Hvordan udspiller det man kan kalde "ungdomsuddannelsernes sociale klasse-teater", sig i dag, med et begreb lånt fra Anita Bell Bech Albertsens oplæg på årsmødet? Hvilke systemiske og strukturelle forhold er ungdomsuddannelsesvalget – det første de unge reelt selv skal tage – underlagt? Og er vi som undervisere bevidste om hvilken 'klassekasse' vi selv sætter vores elever i?

Vi taler ud fra vores baggrund som undervisere på htx og eux og dermed fra et lillebitte hjørne i tidens uddannelsespolitiske virkelighed. Måske ét af de steder hvor en moderne klassekamp udspiller sig mest tydeligt. For er de unges uddannelsesvalg ikke en klassemærke?

I en artikel i Altinget fra september 2020 foreslår Dansk Metal og DI at der "oprettes særskilte studieretninger i gymnasiet, især på htx og stx, som er rettet mod udvalgte erhvervsuddannelser og praksisrettede videregående uddannelser inden for områder, hvor der er brug for flere med STEM-kvalifikationer." Man håber at nogle af de 28 % unge som efter studentereksamen ikke er i gang, nu vil vælge en erhvervsuddannelse. Men hvorfor har disse unge ikke valgt en erhvervsuddannelse i første omgang?

Stereotyper reproduceres

De unge negligerer erhvervsuddannelserne. De VIL simpelt hen ikke! Blandt de fagligt mest udfordrede elever vælger mere end en fjerdedel alligevel gymnasiet. Disse unge trives dårligere end deres kammerater og evner også i mindre grad at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse senere. Hvorfor mon dette tilsyneladende ufornuftige og ulogiske valg?

Handler det ikke netop om prestige, om at det stadig blandt de unge opfattes som finere og smartere at gå på 'det rigtige gymnasium', og ikke mindst at også mor og far og lærerne i grundskolen synes dét?

Er det ikke klasse der er på spil? Indgroede og til dels ubevidste forestillinger og fordomme om 'den dumme håndværker' og 'den kloge gymnasieelev' og alt derimellem, og om de unges positionering i denne dikotomi? Vi bør spørge os selv på ungdomsuddannelserne om vi ikke reproducerer stereotyper. Kulturelle klicheer vi har bildt os selv ind vi for længst har forladt, samtidig med at vi oplever opdeling af frokostbordene i kedeldragter og modebriller, og kolleger der rynker lidt på næserne af vores uddannelser htx, htx, eux,

eud. Og som vægrer sig mod at undervise netop vores elever. Deltager vi måske i et socialt klasseteater med en reproduktion af systemiske forhold som unge i deres uddannelsesvalg er underlagt?

Det mener vi er tilfældet, og vi tror ikke det kan ændres medmindre de grundlæggende strukturer – også i os selv – forandres.

Hvad gør vi så? Kan vi gøre noget som dansklærere?

Emma Holten påpegede på årsmødet at danskfaget og litteraturen tilbyder skæve identifikationsmuligheder, i litteraturen får vi adgang til de væsensforskellige narrativer og sproget herfor som giver unge mennesker en mulighed for at reflektere over deres – og vores – egen (klasse)position.

”At blive aktivist handler om at indse uretfærdigheder qua nogle erfaringer, og dernæst at man ikke er alene om det” (Holten).

Som dansklærer kan vi måske tilbyde eleverne adgang til et sprog og identifikationsmuligheder der er væsensforskellige fra dem de oplever i det sociale klasseteater. Vise vej til et fordomsfrit fællesskab. Det kræver nok at vi opdager vores egne blinde vinkler. Måske kan vi skubbe til aktivisme med et klasseperspektiv og rettet mod de kulturelle stereotyper hos de unge – og os selv. Det som nogle kolleger, nærmest længselsfuldt, efterspurgte på årsmødet? Ville det egentlig ikke være både fornemt og meningsfuldt?

Medlemmer af bestyrelsen for hhx, htx, eud og eux

FOTO

Billederne i dette nummer er fra Dansklærerforeningens årsmøde på Comwell Kellers Park i Brejning ved Vejle. De blev taget af **Claus Petersen**, som underviser på HF-centret Efterslægten og sidder i Dansklærerforeningens bestyrelse for stx og hf.

